

הת (חיפה) 10031-02-24 - רות בן סימון נ' משטרת ימ"ר חוף

ה"ת (חיפה) 10031-02-24 - רות בן סימון ואח' נ' משטרת ימ"ר חוף ואח'שלום חיפה

ה"ת (חיפה) 10031-02-24

1. רות בן סימון

2. אריאל בן סימון

נ ג ד

1. משטרת ימ"ר חוף

2. משטרת ירוקה

3. אילן בן סימון (פורמלי)

בית משפט השלום בחיפה

[24.12.2024]

כבוד השופט לירן חיים

החלטה

1. בקשה למסירת שני נכסים, דירה בראשון לציון ובית בנס ציונה, שנתפסו בהתאם להחלטה מיום 14.1.24 בתיק 29600-01-24, במסגרת חקירה פלילית כנגד המשיב 3 (להלן: "החשוד"). הנכסים רשומים בחלקים שווים על שם החשוד ועל שם המבקשת 1, שהייתה נשואה לו עד לגירושיהם ביוני 2023 (להלן: "בת הזוג"). המבקשת 2 היא בתם של החשוד ובת הזוג (להלן: "הבת") והיא טוענת כי הדירה בראשון לציון הוענקה לה במתנה על-ידי הוריה. יודגש, כי החלק התפוס בכל אחת מן הדירות הינו חלקו הרשום של החשוד בלבד.

2. הבסיס לבקשה הוא הסכם גירושין בין החשוד ובת הזוג מיום 15.5.23 ופסיקתא של בית הדין הרבני מיום 7.6.23 שניתנה לצורך מימוש ההסכם (להלן בהתאמה: "ההסכם" ו "הפסיקתא"). בהסכם נקבעו עניינים ממוניים שונים, כאשר ביחס לנכסים נשוא הבקשה נקבע, כי חלקו של החשוד בבית בנס ציונה יועבר לבת הזוג ואילו הדירה בראשון לציון תועבר לבתם. במקביל דירה נוספת בתל אביב שנרכשה בעבר על ידי בני הזוג ורשומה על שם הבת, תועבר לבעלות החשוד. בטרם נרשמו הזכויות בהתאם להסכם אצל רשם המקרקעין, הוטל עליהם צו התפיסה הזמני נשוא הבקשה.

3. ברקע הדברים, חקירה גלויה שנפתחה ביום 21.2.23 נגד קבוצת חברות המוחזקות ונשלטות על ידי חברת ת.מ.מ. תעשיות מחזור משולבות בע"מ (בין היתר, ורידיס איכות הסביבה אר.די.אף בע"מ, ורידיס אינוורמנט בע"מ, להלן יחד: "ורידיס") ונגד מספר נושאי משרה בה. החשוד מכהן כמנכ"ל של אחת מחברות ורידיס והנו אחד מנושאי המשרה החשודים בתיק. עיקר החשדות הן לביצוע עבירות סביבתיות, עבירות לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977, עבירות לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, וכן עבירות לפי סעיפים 3(א) ו-4 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. היקף העבירות המיוחס לחשוד עומד על כ-300 מיליון ₪. עם התפתחות החקירה והיקף החשדות נגד החשוד, נתפסו ברישום, ביום 14.1.24, הנכסים נשוא הבקשה בהתאם לסעיפים 34 לפקודת סדר הדין הפלילי ביחד עם סעיף 26 לחוק איסור הלבנת הון. יצוין, כי במועד התפיסה טרם נרשם שינוי בעלות בהתאם להסכם הגירושין, למרות שחלפה כחצי שנה מאז אישורו ומתן הפסיקתא על ידי בית הדין הרבני.
4. הבקשה עברה מספר גלגולים. בראשית, נדונה בבית משפט זה בפני כבוד השופט בנג'ו, אשר קבע בהחלטתו מיום 30.4.24 בדבר קיום תשתית ראייתית לכאורית כנגד החשוד (פסקה 34) וקיום פוטנציאל חילוט עתידי (פסקאות 34-35). כמו כן נקבע כי זכויות המבקשות לא נרשמו ומשכך הן חוזיות. לאור זאת גם הוחלט, כי בהיעדר נימוקים מיוחדים להימנע מחילוט, אין מקום להורות על שחרור הרכוש. לגבי הבת אף נקבע כי זכותה מבוססת על מתנה ועל כן גם לא ניתנה תמורה מטעמה בגין הדירה (פסקאות 40-52). מטעמים אלו נדחתה הבקשה (להלן: "ההחלטה הראשונה").
5. על ההחלטה הראשונה הוגש ערר לבית המשפט המחוזי. מרבית רכיבי הערר נדחו, תוך שבית המשפט המחוזי קובע כדלהלן:
- בהינתן כלל הנתונים, איני סבור כי נפל פגם בהחלטת בית משפט קמא שלפיה אין מקום בשלב הנוכחי לבטל את צו המניעה הזמני ולמסור את הנכסים התפוסים לעוררות. אף מסכים אני עם הקביעה שלפיה בשלב זה לא הוכח שמתקיימים נימוקים מיוחדים המצדיקים להימנע ממתן צו המניעה הזמני. מדובר בשיקולים שנועדו לקדם את תכליותיו של מוסד החילוט בדין הפלילי, וכאלו לא הועלו מטעם העוררות. אף שותף אני למסקנתו של בית משפט קמא כי בנסיבות ההליך ונוכח חומרי החקירה שהובאו לעיוני (הכוללים גם את הודעותיהן של העוררות) מתקיימים התנאים לחילוט עתידי פוטנציאלי, היינו קיים פוטנציאל חילוט. אף לא מצאתי כי נפל פגם (מהותי או פרוצדוראלי) בבקשה שהוגשה לבית משפט קמא למתן צו המניעה הזמני, משכך אף ההחלטה שניתנה בעקבותיו אינה מאויינת או בטלה. (עמוד 11 שורות 19-27)
- עם זאת, בית המשפט המחוזי הורה על ביטול "קביעותיו של בית משפט קמא ביחס לסיווג זכויותיהן של העוררות [...] לרבות הקביעה שלפיה הבת קיבלה את זכויותיה בדירה שבראשון-לציון כמתנה", אך זאת מבלי שיהיה באמור "כדי להשליך על הכרעות שיפוטיות שתתקבלנה בהמשך הדרך".
- עוד נקבע, כי הואיל ובין לבין הוגשה בקשה נוספת להארכת תוקף תפיסת כלל הרכוש בתיק, שהעוררות לא היו צד לה, אזי:
- עניין של העוררות יובא מחדש לפני בית משפט קמא במסגרת בקשת המשיבות להארכת תוקפו של צו המניעה הנוגע לנכסים התפוסים. בית משפט קמא יזמן את הצדדים, לרבות את העוררות, ויקבל החלטה מחודשת לאחר שהעוררות תישמענה כטוענות לזכות ברכוש. אין בית משפט זה מביע עמדתו בשלב זה ביחס להחלטה שתתקבל, וברי כי בית משפט קמא יפעל כחוכמתו. (עמוד 12 שורות 25-34).
6. עם קבלת התיק בחזרה לבית משפט השלום ומינויו של המותב הקודם לבית המשפט המחוזי נותבה הבקשה לשמיעה בפני דיון והכרעה

7. נקודת המוצא לדיון היא ההחלטה הראשונה אשר סקרה בהרחבה את החשדות בתיק וקבעה בדבר קיום תשתית ראייתית לכאורית ופוטנציאל חילוט. קביעות אלו אושרו על-ידי בית המשפט המחוזי והצדדים אף לא חלקו עליהן בדיון שבפני, אלא התמקדו בשאלת מעמד בת הזוג ובתה ביחס לרכוש.
8. על אף האמור אציון, כי עיון בחומר החקירה מבסס תשתית ראייתית בעצמה מספקת בגין הטמנה לא חוקית של פסולת, תוך יצירת מצגים כוזבים ביחס להיקף המחזור של ורדיס כלפי המשרד להגנת הסביבה ורשויות מקומיות, וכן קבלת מענקי עידוד ומחזור בהיקף כולל של כ- 300 מיליון ₪. כך גם ביחס למעורבות החשוד בביצוע העבירות הרבות בדבר היקפן והפעולות שנעשו ברכוש האסור (וראו בהרחבה פסקאות 28-35 בהחלטה המקורית). עוד יצוין, כי התשתית הראייתית שפורטה ועצמתה מקימה פוטנציאל חילוט שהיקפו גבוה באופן ניכר מן הרכוש התפוס כעת ביחס לחשוד.
9. באשר לזכותן של המבקשות ברכוש. כאמור, צו התפיסה נוגע לחלקו הרשום של החשוד בנכסים. כלומר, ביחס למחצית מהבית בנס ציונה ומחצית מהדירה בראשון לציון. במקביל, לא נתפסה הדירה בתל אביב הרשומה על שם הבת, הגם שבהתאם להסכם הגירושין, לכאורה, כלל הזכויות בדירה זו אמורות לעבור לחשוד.
10. המסגרת הנורמטיבית לבחינת טענות המבקשות הייתה במחלוקת בין הצדדים בדיונים הקודמים. בהתאם להודעת המדינה מיום 12.12.24 (סעיף 3), שבאה בעקבות הערות בית המשפט במהלך הדיון, ייתכן ומחלוקת זו כבר אינה קיימת. ואולם, למען הסר ספק, כפי שיפורט להלן, בהתאם לפסיקה, מעמדן של המבקשות הינו של טוען לזכות בנכס ספציפי שטענותיו נבחנות בהתאם להסדר הקבוע בסעיף 36ג לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973. להלן יובהרו הדברים.
11. בהתאם להלכת אהרונוב, הזכאי בנכס מכוח התחייבות בלתי רשומה אוזח בזכות מעין קניינית ביחס לנכס נשוא ההתחייבות (ע"א 189/95 בנק אוצר החייל בע"מ נ' אהרונוב, פ"ד נג(4) 199, 254 (1999)). במקביל וכפי שנקבע בעניין סיטבון, "על מנת שייחשב אדם ל"טוען לזכות ברכוש", נדרש כי הוא יהא בעל זכות קניינית ברכוש, ולמצער בעל זכות בנכס מסוים באופן היוצר זיקה בינו כנושה לבין אותו נכס" (בש"פ 6817/07 מדינת ישראל נ' סיטבון, פסקה 48 (נבו 31.10.2007)). משילוב הקביעות בשני פסקי הדין האמורים עולה, כי זכותן של המבקשות כמחזיקות בהתחייבות מכוח הסכם הגירושין להעברת הנכסים על שמן, היא לכל הפחות זכות בנכס מסוים, אשר צריכה להיבחן בהתאם למסלול הקבוע בסעיף 36ג לפקודת הסמים המסוכנים (החל מכוח סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון) (לעניין המסלול לבחינת זכות ברכוש מסוים, גם ע"א 2966/17 א.ס. אר. אקורד בע"מ נ' מדינת ישראל (נבו 29.8.2022)).
12. בהתאם לסעיף 36ג לפקודת הסמים המסוכנים, ויישומו בשלב הסעד הזמני, בית המשפט לא יורה על תפיסת הרכוש "אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש כי הרכוש שימש בעבירה ללא ידיעתו או שלא בהסכמתו, או שרכש את זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב ובלי שיכול היה לדעת כי הוא שימש או הושג בעבירה". הנטל להוכיח קיומם של רכיבי התמורה ותום לב רובץ על הטוען לזכות ברכוש (ע"א 7025/12 קמור רכב (1990) בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (נבו 25.5.2014)).

13. בענייננו, בחינת שאלת התמורה ותום הלב מעלות ספקות לא מבוטלים ביחס למבקשות ולנכסים נשוא הבקשה. להלן ייסקרו עניינים אלו ביחס לכל אחת מהמבקשות.
14. באשר לדירה בראשון לציון, הסכם הגירושין מצוין בסעיף 7.2 כי היא מועברת לידי הבת ללא תמורה. די בכך לדחות את הטענה להגנה מכוח סעיף 36ג. טוענת הבת, כי בעלותה בדירה בראשון לציון באה חלף דירה אחרת שבבעלותה בתל אביב, אשר תועבר לחשוד בהתאם להסכם. ואולם, אין חולק כי גם הדירה בתל אביב נרכשה בשנת 2019 עבור הבת על-ידי החשוד ובת הזוג (סעיף 8.1 להסכם הגירושין) והועברה לה ללא תמורה. משכך, גם העברת הזכויות לחשוד ביחס לדירה בתל אביב אינה יכולה לקיים את יסוד התמורה שבסעיף 36ג. עוד יש לציין כי ביחס לדירה בתל אביב עשוי לחול גם סעיף 21(ג) לחוק איסור הלבנת הון המאפשר בנסיבות מסוימות חילוט רכוש של אדם אחר שהנדון מימן את רכישתו או העביר אליו בלא תמורה. לבסוף, גם חומר החקירה בו עיינתי תומך במסקנות בדבר היעדר תמורה מצד הבת (במיוחד במ/1 בשורה 18 ובמ/2).
15. גם ביחס לזכויות בת הזוג, עולים ספקות במישור התמורה ואף במישור תום הלב.
16. באשר לרכיב התמורה - כפי שאף נמסר בדיון, שווי נכסי המקרקעין (במיליוני שקלים) הינו: נס ציונה - 8.150; ראשון לציון - 2.950; תל אביב - 4. כאמור, בהתאם למרשם החשוד ובת הזוג הנם בעלים בחלקים שווים בבית בנס ציונה ובדירה בראשון לציון ואילו הבת היא הבעלים של הדירה בתל אביב. מכאן שטרם ביצע הרישומים לפי הסכם הגירושין, חלקו של החשוד בנכסים הינו, כ- 5.55 מיליון ₪. לאחר יישום ההסכם ביחס לנכסי המקרקעין נותרת בבעלות החשוד הדירה בתל אביב בלבד, השווה, 4 מיליון ₪. דהיינו, כי על פניו, לא הוכח יסוד התמורה ביחס ל- 1.55 מיליון ₪ לפחות. סכום זה לכאורה, באיזון נכסי המקרקעין, ניתן לבת הזוג והבת על-ידי החשוד ללא תמורה.
17. אכן, בהתאם להסכם, בתמורה לבית בנס ציונה נדרשה בת הזוג לשלם לחשוד 450,000 ₪ (סעיף 6.2 להסכם), ואולם סכום זה מתקזז, פחות או יותר, עם פער בחשבונות הבנק של הצדדים המגיע לכדי חוב של החשוד העומד על 550,000 ₪ (1.1 פער לחלק לשניים) (סעיפים 11.1-11.2 להסכם).
18. ניסיון ללמוד על רכיב התמורה מן ההסכם אף מעבר לנוגע ישירות לנכסי המקרקעין מלמד כי הוא אכן כולל איזונים נוספים בין הצדדים, אך לא ניתן לעמוד על שווים הכלכלי בנקל ובהתאם לראיות שהונחו בפני בית המשפט. אכן, נטען בכלליות כי בסופו של דבר הסכומים שהועברו בין הצדדים מתאזנים. עם זאת, כפי שצוין, בהתאם לפסיקה, הנטל להוכיח את רכיב התמורה הוא על הטוענת לזכות. בהקשר זה לא די בטענות והצהרות כלליות בדבר איזונים אפשריים ויש להוכיח העניין באופן ברור ובמידת הצורך אף באמצעות חוות דעת כלכלית (ראו גם סעיף 3(ב) לתקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לעניין חילוט רכוש) תש"ן-1990). במקרה הנדון, החובה לתת הסברים ברורים אף משמעותית יותר וזאת לאור התהיות הלא מבוטלות העולות מן ההסכם, כמפורט לעיל. עוד יצוין, כי קיום פער תמורה לא מוסבר לכאורה לטובת בת הזוג, עשוי להשליך גם על תום ליבה.

19. לעניין תום ליבה של בת הזוג - אין חולק כי הסכם הגרושין (מיום 15.5.23) נחתם מספר חודשים לאחר שכבר החלה החקירה הגלויה כלפי החשוד (שנפתחה כאמור ב 21.2.23), והשכל הישר מלמד כי עצם קיום החקירה היה ידוע גם לבת הזוג. זאת ועוד, בהתאם לחומר החקירה (במ/1 בשורה 18 ואילך) ההחלטה בדבר מספר עניינים משמעותיים שקיבלו ביטוי בהסכם הגירושין התרחשה קרוב יותר למועד החתימה עליו ובוודאי לא בטרם הפתיחה בחקירה גלויה נגד החשוד. רוצה לומר, כי בפנינו הסדר אליו הגיעו הצדדים תוך שהיה ידוע לבת הזוג כי כנגד החשוד נפתחה חקירה פלילית, חלקים משמעותיים בהסכם נקבעו לאחר פתיחת החקירה, ובהסכם פער תמורה לא מוסבר לטובת בת הזוג ובתה. בנסיבות אלו, קשה לקבוע כי עמדה בת הזוג בחובה להוכיח את תום ליבה.
20. לעניינים שצוינו בעניין תום ליבה של בת הזוג יש להוסיף שני פרטים בעלי חשיבות (אם כי לא מכריעים). הראשון, כפי שהובהר בדין, החקירה הגלויה הקשורה לחברות המעורבות החלה עוד טרם נפרדו בני הזוג - כבר במאי 2022 וסביר כי החשוד ידע עליה ועל האפשרות כי מעורבותו תיבחן בשלב זה או אחר. השני, כי הזכויות מכוח ההסכם לא נרשמו במרשם ולו על דרך של הערת אזהרה, במשך כשישה חודשים מהוצאת פסיקתא על-ידי בית הדין הרבני, וזאת ללא ראייה אובייקטיבית לגורם ליצירת השהייה.
21. רוצה לומר, כי התמונה המצטיירת בשלב זה מעלה ספקות לא מבוטלים לאור מועד החקירה הגלויה, מועד כריתת ההסכם, תוכנו והיעדר הוצאתו לפועל על דרך רישום. מכלול עניינים אלו משפיע בעיני על תום ליבה של בת הזוג ומוביל לקביעה כי לא עמדה בנטל להוכיחו.
22. לסיום הנקודה אציין כי במסגרת המסקנות לעיל לקחתי בחשבון גם את העניינים העולים, לכאורה, מן החומר שהוצג על-ידי החשוד במעמד צד אחד בטרם ההחלטה הראשונה, כפי שסוכמו בהודעה מיום 21.3.24. ואולם הדברים העולים מחומר החקירה שפורט לעיל אינם מתיישבים לגמרי עם הנטען שם ובייחוד עם המפורט בפרט השלישי.
23. כמו כן, שקלתי את טענת המבקשות, כי יש להחזיק לחובת היחידה החוקרת את תפיסת הנכסים רק בינואר 2024 (קצת פחות משנה מאז הפתיחה בחקירה הגלויה נגד החשוד). בהקשר זה אציין, כי איני שותף לביקורת על היחידה החוקרת. נהפוך הוא. כפי שהוסבר בדין, היחידה החוקרת הונעה מהתפתחות החשדות בתיק, והגדילה את היקף התפיסה בהתאם. מדובר בהתנהלות ראויה של היחידה החוקרת, לתפיסת רכוש באופן מידתי בהתאם להתפתחות החקירה והיקפי העבירות. אציין, כי התנהלות מידתית זו עולה גם מרוח הדברים שנאמרו בדין, הכוללת הסכמת היחידה החוקרת להחלפת נכסים תפוסים, לאפשר פעילות בהם אף במסגרת צו התפיסה, לא לפעול למימוש הנכסים בעת הזו ואף לא לדרוש דמי שימוש.
24. בהקשר זה גם ראוי להדגיש את האופי המידתי ביותר של התפיסה ביחס לחשוד. הן מבחינת אופיה והן מבחינת היקפיה. בהקשר זה יוזכר, כי תפיסת הנכסים היא ברישום בלבד. היא אינה פוגעת באפשרות בת הזוג ובתה להתגורר בנכסים וכאמור, המשיבה אף הצהירה כי לא תטען לדמי שימוש בהם. כמו כן, כפי שציינה המשיבה, ככל ומי מהמבקשות תרצה למכור אחד מהנכסים, היא תוכל לעשות זאת תחת צו התפיסה הזמני. במקביל גם היקף התפיסה הכולל אינו עולה על אחוזים בודדים מהיקף העבירה המיוחס לחשוד.
25. מן המקובץ עולה, כי הבת לא נתנה תמורה ביחס לדירה בראשון לציון ועל כן זכותה בה נסוגה מפני זכות המדינה לתפיסה זמנית. כך גם לא ניתן בעת הזו לקבוע כי בת הזוג הוכיחה שרכשה זכויות בחלקו של החשוד בבית בנס ציונה בתמורה ובתום לב. עניינים אלו עומדים לצד תפיסת נכסים זמנית מידתית ביותר בהתחשב בהיקף החשדות הניכרים וחומרם.
26. סוף דבר. הבקשה לשחרור הנכסים נדחית. חומר החקירה מוחזר למשיבות 1-2. זכות ערר כחוק. ניתנה היום, כ"ג כסלו תשפ"ה, 24 דצמבר 2024, בהעדר הצדדים.